EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 20.10.2015
COM(2015) 516 final

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Výroční zpráva o jednáních uskutečněných Komisí v oblasti vývozních úvěrů, ve smyslu nařízení (EU) č. 1233/2011

ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

Výroční zpráva o jednáních uskutečněných Komisí v oblasti vývozních úvěrů, ve smyslu nařízení (EU) č. 1233/2011

1. Úvod:

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1233/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o uplatňování některých pravidel v oblasti státem podporovaných vývozních úvěrů a o zrušení rozhodnutí Rady 2011/76/ES a 2001/77/ES[1] v příloze I stanoví, že „v souladu se svými pravomocemi předkládá Komise Evropskému parlamentu výroční zprávu o uskutečněných jednáních týkajících se stanovení celosvětových norem v oblasti státem podporovaných vývozních úvěrů, ke kterým byla Komise zmocněna v rámci různých fór mezinárodní spolupráce“.

Tato zpráva se týká období od března 2014 do června 2015.

2. Hlavní vývoj v oblasti vývozních úvěrů ve sledovaném období:

Většina jednání Komise v této politické oblasti se odehrává v rámci výborů Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) pro vývozní úvěry. V době vyhotovení této zprávy byla OECD jediným mezinárodním orgánem, který vypracoval podrobná technická pravidla pro vývozní úvěry. Evropská komise v rámci své odpovědnosti vést obchodní jednání zastupuje EU při všech jednáních týkajících se **ujednání OECD o státem podporovaných vývozních úvěrech**[2] a jeho **odvětvových dohod** (které se týkají zvláštních pravidel pro financování konkrétních průmyslových odvětví), konkrétně:

- odvětvové dohody o vývozních úvěrech pro lodě,
- odvětvové dohody o vývozních úvěrech pro jaderné elektrárny,
- odvětvové dohody o vývozních úvěrech pro civilní letadla,
- odvětvové dohody o vývozních úvěrech pro projekty v oblasti obnovitelných zdrojů energie, zmírňování změny klimatu a vodního hospodářství,
- odvětvové dohody o vývozních úvěrech pro železniční infrastrukturu.

Ujednání obsahuje rovněž rozdílná pravidla pro konkrétní kategorie transakcí (např. zvláštní přílohu o financování projektů). K zajištění náležité úrovně doplňkovosti mezi vývozními úvěry a pomocí spojenou s obchodem obsahuje ujednání rovněž soubor ustanovení o vázané pomoci.

[1]. Úř. věst. L 326, 8.12.2011, s. 45.

[2] „Ujednání“ je džentlmenskou dohodou mezi EU, Spojenými státy americkými, Kanadou, Japonskem, Koreou, Norskem, Švýcarskem, Novým Zélandem a Austrálií, která existuje od roku 1978 a jejímž hlavním cílem je zajistit rovné podmínky pro všechny programy jejích účastníků týkající se vývozních úvěrů. Ujednání a jeho následné úpravy jsou pravidelně začleňovány do právních předpisů EU.

Základní myšlenka, na níž je ujednání OECD založeno, tj. existence neformálního fóra, v jehož rámci se hlavní poskytovatelé vývozních úvěrů nejenže dohodnou na pravidlech zajišťujících rovné podmínky pro příslušné programy, nýbrž zajistí i odpovídající úrovně výměny informací a transparentnosti, pokud jde o jejich transakce vývozních úvěrů, prokázala v průběhu let svůj význam. Objevila se jen malá potřeba vytvoření přísnějších nástrojů (jako je mechanismus WTO pro řešení sporů) k řešení potenciálních sporů v této oblasti mezinárodního obchodu.

Historii ujednání OECD lze pokládat za úspěšnou, přičemž klíčovým prvkem účinnosti tohoto nástroje byla zjevně skutečnost, že členové po dlouhou dobu reprezentovali světové společenství poskytovatelů vývozních úvěrů. Tento aspekt se však v minulých letech významně změnil: v oblasti vývozních úvěrů se objevilo mnoho nových aktérů – jako nejdůležitější lze uvést Čínu, Brazílii, Indii, Ruskou federaci a Jižní Afriku. Nemálo z těchto zemí se k veškerým iniciativám, které je vyzývají, aby se připojily k ujednání OECD, staví velmi rezervovaně[3].

Pro devět výše zmíněných účastníků je OECD i nadále nejdůležitější platformou pro schvalování a sledování pravidel týkajících se vývozních úvěrů. Vzhledem ke skutečnosti, že ujednání OECD bylo po několik desetiletí jediným podrobným souborem technických pravidel pro vývozní úvěry na mezinárodní úrovni, vyvinula OECD taktéž pozoruhodné a jedinečné institucionální know-how v této politické oblasti.

Vzhledem k rostoucímu významu nových poskytovatelů vývozních úvěrů ze zemí mimo OECD se snahy o jejich začlenění do nového souboru mezinárodních pravidel pro vývozní úvěry staly samy o sobě důležitou prioritou. Během sledovaného období byla klíčovým fórem pro dialog s poskytovateli vývozních úvěrů ze zemí mimo OECD i nadále **mezinárodní pracovní skupina pro vývozní úvěry (dále jen „mezinárodní pracovní skupina“)**[4]. Ačkoli se činnost mezinárodní pracovní skupiny dosud nachází v poměrně rané fázi, tato skupina se vyvinula ve skutečné druhé fórum, pokud jde o úlohu Komise při zastupování EU v mezinárodních rozhovorech o otázkách týkajících se vývozních úvěrů (podrobnosti viz oddíl 3).

Ve sledovaném období pokračovaly současně činnosti v rámci OECD (podrobnosti viz oddíl 4).

3. Mezinárodní pracovní skupina pro vývozní úvěry

Během sledovaného období uskutečnila mezinárodní pracovní skupina **tato oficiální zasedání**: páté oficiální zasedání v květnu 2014 ve Washingtonu, šesté oficiální zasedání

[3] To se týká zejména Číny a Indie. Zvláštním případem je Brazílie, která je pouze účastníkem odvětvové dohody o vývozních úvěrech pro civilní letadla, ale nejeví zájem připojit se k obecnému ujednání jako takovému.

[4] Mezinárodní pracovní skupina pro vývozní úvěry byla zřízena na základě společné iniciativy prezidenta Obamy a tehdejšího viceprezidenta Si Ťin-Pchinga v roce 2012. Mezinárodní pracovní skupina má osmnáct členů (všech devět účastníků ujednání OECD – EU, USA, Kanada, Japonsko, Korea, Norsko, Švýcarsko, Austrálie a Nový Zéland – a rovněž Čína, Brazílie, Indie, Ruská federace, Jižní Afrika, Indonésie, Malajsie, Turecko a Izrael). Dlouhodobým cílem mezinárodní pracovní skupiny je schválit nový soubor mnohostranných pravidel pro vývozní úvěry. Byla zřízena řídící skupina složená z USA, Číny, EU a Brazílie. Její čtyři členové střídavě pořádají zasedání mezinárodní pracovní skupiny a předsedají jim.

v září 2014 v Pekingu, sedmé oficiální zasedání v únoru 2015 v Bruselu a osmé oficiální zasedání v květnu 2015 v Brasilii.

Tato řada zasedání prokazuje, že mezinárodní pracovní skupina vyvíjí pravidelnou činnost, což je skutečnost, na niž se nebylo možno v době zahájení iniciativy před dvěma roky spoléhat. **Organizační forma** skupiny **není** ještě **plně vyvinuta** (žádný stálý předseda, místo konání ani sekretariát), což doposud nevytvářelo významné problémy. V této souvislosti je mimoto nutno vzít v úvahu citlivé otázky členů mezinárodní pracovní skupiny, kteří nemají s podobnými fóry žádné zkušenosti, nebo s nimi mají jen omezené zkušenosti. S tím, jak se diskuse v rámci mezinárodní pracovní skupiny stanou techničtějšími a složitějšími, však bude v příhodné době jistě nutné se k otázce institucionální struktury skupiny vrátit.

Jak bylo zmíněno v předchozí zprávě, po čtvrtém oficiálním zasedání mezinárodní pracovní skupiny v Brasilii dospěli účastníci k obecnému závěru, že se přístup používaný během prvního roku činnosti – tj. porovnávání existujících systémů vývozních úvěrů a postupů jednotlivých účastníků mezinárodní pracovní skupiny – vyčerpal. Na **pátém oficiálním zasedání mezinárodní pracovní skupiny (ve Washingtonu ve dnech 20.–22. května 2014)** proto skupina přešla do nové fáze činnosti, která se vyznačuje „diskusemi založenými na textech“ týkajícími se dvou průmyslových odvětví[5], na jejichž podrobnější analýze se mezinárodní pracovní skupina dohodla, a to před přechodem ke skutečné diskusi o tom, jak by mohl vypadat budoucí horizontální soubor pravidel týkajících se vývozních úvěrů (tj. soubor, který se vztahuje na transakce vývozních úvěrů obecně). Tato úprava pracovních metod mezinárodní pracovní skupiny měla na celý postup velmi pozitivní a dynamizující efekt, který byl patrný již na zasedání ve Washingtonu. Čínská delegace tento nový přístup od začátku podporovala, ačkoli objasnila, že jí bylo nařízeno ponechat některé důležité záležitosti – otázky týkající se pojištění, úrokových sazeb a transparentnosti – mimo diskusi, dokud se mezinárodní pracovní skupina neposune k horizontální fázi rozhovorů.

Navzdory této výhradě byla následující zasedání poměrně konstruktivní: Čína pořádala **šesté oficiální zasedání v Pekingu ve dnech 25. a 26. září 2014**. Ačkoli záležitosti týkající se pojištění, úrokových sazeb a transparentnosti nebyly oficiálním tématem diskusí, delegace mezinárodní pracovní skupiny uskutečnily poměrně dobrou výměnu informací o ostatních technických záležitostech (např. maximální lhůty splatnosti, maximální oficiální podpora, místní náklady, stanovení počátku úvěru, systémy splácení, doba platnosti vývozních úvěrů). Připomíná se, že u evropských vývozců vyvolává často obavy postup čínských poskytovatelů vývozních úvěrů spočívající ve stanovení mnohem delší lhůty splatnosti, než je tomu u účastníků ujednání OECD. Proto se velmi vítá skutečnost, že v rámci mezinárodní pracovní skupiny byla zahájena vážná diskuse o tomto tématu.

Sedmé oficiální zasedání mezinárodní pracovní skupiny pořádala Evropská unie **v Bruselu ve dnech 3. až 5. února 2015.** Přístup EU při pořádání tohoto zasedání spočíval nejen v pokračování „diskusí založených na textech“, které se týkaly odvětví stavby lodí a zdravotnického vybavení, nýbrž i v přizvání odborníků z OECD, kteří uvedli technické prezentace o způsobu stanovení pojistných sazeb a úrokových sazeb a podávání oznámení o jednotlivých transakcích vývozních úvěrů podle ujednání OECD, a to ve snaze umožnit, aby se skupina zabývala i těmi tématy, o nichž některé delegace nemohou prozatím jednat oficiálně. Odborníci z WTO a OECD mimoto uvedli i prezentace o právním vztahu mezi

[5] Odvětví stavby lodí a odvětví zdravotnického vybavení.

ujednáním OECD a Dohodou WTO o subvencích a vyrovnávacích opatřeních. Tento přístup (který ostatní delegace obecně ocenily) rovněž umožnil pragmaticky využít dlouhodobé zkušenosti, které v oblasti vývozních úvěrů získala zejména OECD. EU uspořádala také zvláštní technickou schůzku věnovanou možné oblasti působnosti budoucích odvětvových pravidel týkajících se vývozních úvěrů pro stavbu lodí.

Na **osmém oficiálním zasedání mezinárodní pracovní skupiny**, které uspořádala Brazílie **v hlavním městě Brasilia od 19. do 21. května 2015**, bylo dosaženo **významného průlomu:** účastníci mezinárodní pracovní skupiny se dohodli na tom, že rozhovory o jednotlivých odvětvích dosáhly dostatečného pokroku, aby bylo odůvodněné zahájení řádných diskusí o obecném, horizontálním systému pravidel, který se bude vztahovat na transakce vývozních úvěrů obecně. Toto důležité rozhodnutí znamená přechod do nové fáze činnosti mezinárodní pracovní skupiny a zohledňuje dlouhodobou žádost USA a EU. Je zjevným a vítaným ukazatelem toho, že činnost skupiny dosahuje hmatatelného pokroku. Nová fáze ve fungování mezinárodní pracovní skupiny současně vyvolá i nové výzvy. Diskuse v rámci skupiny budou ještě techničtější a složitější, jelikož na pořad jednání budou nyní plně zařazena náročná témata, jako je stanovení pojistných sazeb a úrokové sazby. Mimoto bude nutné zvýšit efektivnost institucionální struktury skupiny, významným kladem by bylo zejména jmenování stálého předsedy.

Deváté zasedání mezinárodní pracovní skupiny budou pořádat Spojené státy americké v říjnu 2015 a zasedání bude věnováno vlastnímu uskutečnění přechodu do nové fáze horizontálních rozhovorů. EU tento závazek Spojených států amerických plně podpoří.

Ačkoli byl začátek činnosti mezinárodní pracovní skupiny obtížný, činnost se stabilizovala a ubírá se správným směrem. V příští fázi bude zjevně zapotřebí dalšího úsilí, v současnosti se však zdá, že je zcela opodstatněné i nadále investovat do mezinárodní pracovní skupiny jakožto hlavního fóra pro kontaktování nejdůležitějších poskytovatelů vývozních úvěrů ze zemí mimo OECD.

4. Vývoj v OECD během sledovaného období:

Zdaleka nejsložitější a nejkontroverznější diskuse v rámci výborů OECD pro vývozní úvěry během sledovaného období se týkaly tématu **vývozních úvěrů a fosilních paliv**, zejména co se týká **financování uhelných elektráren**. Rada OECD uvádí v „prohlášení ministrů ke změně klimatu z roku 2014“ (6.–7. května 2014) mezi způsoby uskutečňování další práce rovněž pokračující diskuse o tom, „jak mohou vývozní úvěry přispět k našemu společnému cíli, kterým je řešení změny klimatu“. V posledním roce probíhaly v OECD intenzivní diskuse na toto téma, které bylo v „rámci předsednictví pro vývozní úvěry a změnu klimatu“ prohlášeno za prioritu zasedání týkajících se vývozních úvěrů v letech 2014 a 2015. Jelikož by se Evropská unie měla snažit zajistit, aby její politika týkající se vývozních úvěrů přispívala rovněž k dosažení jejích cílů politiky v oblasti změny klimatu, Evropská komise příslušné úsilí OECD plně podporuje. OECD vydala v dubnu 2015 „revidovaný návrh předsednictví“, který bude hrát zásadní úlohu v pokračujících diskusích na úrovni OECD. Komise v současnosti připravuje návrh pro Radu za účelem stanovení postoje EU k návrhu předsedy. Bylo by nanejvýš žádoucí, aby mohla OECD dospět k pozitivnímu závěru ohledně těchto diskusí dostatečně včas před 21. zasedáním konference smluvních stran Rámcové úmluvy OSN o změně klimatu (v Paříži ve dnech 30. listopadu až 12. prosince 2015).

Co se týká jiného tématu souvisejícího se změnou klimatu, účastníci OECD dospěli v červnu 2015 na pracovní úrovni k předběžné shodě ohledně pravidel pro **vývozní úvěry a inteligentní sítě**. Na straně EU podléhá tato dohoda výhradě přijetí rozhodnutí podle čl. 218 odst. 9 Radou.

Pokud jde o ostatní činnosti v rámci OECD, připomíná se, že se v listopadu 2013 účastníci ujednání OECD dohodli na **„odvětvové dohodě o vývozních úvěrech pro železniční infrastrukturu“**. Zatímco pro EU to představovalo důležitý cíl, získání souhlasu s touto dohodou ze strany účastníků, kteří mají v dané oblasti jen malý obchodní zájem, si vyžádalo řadu významných ústupků. Kvůli příznivému vývoji jednání v roce 2014 byla možná revize znění této odvětvové dohody účastníky OECD a schválení významného **zmírnění některých omezujících ustanovení**.

Ve sledovaném období pokračovalo provádění **odvětvové dohody OECD o vývozních úvěrech pro civilní letadla z roku 2011**. Jako známku úspěchu této odvětvové dohody lze vykládat skutečnost, že po čtyřech letech provádění nebyly zjištěny žádné významné argumenty pro zásadní revizi (která by byla formálně možná v roce 2015) a účastníci OECD se dohodli na odložení této záležitosti na rok 2019.
Během sledovaného období se uskutečnila rovněž další technická práce v souvislosti s **přezkumem ustanovení ujednání OECD týkajících se úrokových sazeb** a **systémem pojištění v případě zemí OECD s vysokými příjmy**, dosud však nevedla ke konečnému výsledku.

Komise bude Evropský parlament náležitě informovat o novém vývoji.